

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

KRR.410.5.5.2025

Pan Leszek Włodarski
Pomorski Wojewódzki Inspektor
Jakości Handlowej Artykułów
Rolno-Spożywczych
Wojewódzki Inspektorat Jakości
Handlowej Artykułów Rolno-
Spożywczych w Gdańsku
ul. Polska 15
81-339 Gdynia

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/035 Działania organów państwa w zakresie importu owoców

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445511, krr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Gdańsku ¹ , ul. Polska 15, 81-339 Gdynia.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Włodarski, Pomorski Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych², od 10 września 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Andrzej Ickowski, od 9 sierpnia do 9 września 2024 r. oraz Aldona Stanisława Łoś, od 18 lipca 2016 r. do 8 sierpnia 2024 r. (akta kontroli str. 3-12)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do 5 grudnia 2025 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontroler	Artur Tomaszewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/33/2025 z 10 września 2025 r.
	(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: WIJHARS w Gdańsku lub Inspektorat.

² Dalej: Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację zadań przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2022-2025 (I półrocze) Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS objął urzędową kontrolą jakości handlowej 8 306 partii owoców, wymienionych w wykazie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej⁵. W ramach urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych 8 306 partii owoców, badaniom poddano 432 próbki. Spośród skontrolowanych próbek 12 nie spełniało wymagań jakości handlowej, co stanowiło 2,8 % ogółu pobranych i zbadanych próbek.

W latach 2022-2025 (I półrocze) czynności podjęte przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS w celu wyeliminowania zagrożenia dla jakości handlowej owoców importowanych, odpowiadały wymaganiom ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych⁶ oraz przepisów wykonawczych.

Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS rzetelnie realizował wytyczne i polecenia Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych⁷ w zakresie urzędowych kontroli dotyczące planowania, prowadzenia i dokumentowania kontroli importowanych owoców. Czynności kontrolne były wykonywane w sposób zgodny z ustawowymi zadaniami Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych⁸ oraz w zakresie określonym w art. 23 ustawy o IJHARS.

Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS prawidłowo i rzetelnie współpracował z innymi inspekcjami w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców, na bieżąco przekazując im informacje dotyczące czynności kontrolnych i stwierdzonych nieprawidłowości.

Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS prawidłowo i rzetelnie rozpatrywał skargi na podmioty działające na rynku artykułów rolno-spożywczych dotyczące importowanych owoców.

Systemy informatyczne wykorzystywane w WIJHARS w Gdańsku wspierały realizację zadań związanych z kontrolą graniczną poprzez zapewnienie rejestracji czynności, wymianę danych z Krajową Administracją Skarbową oraz przekazywanie wyników kontroli do Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1934, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy.

⁶ Dz.U. z 2023 r. poz. 1980, dalej ustawa o IJHARS.

⁷ Dalej: Główny Inspektor IJHARS.

⁸ Dalej: IJHARS.

OBSZAR	III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności Realizacja zadań w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców.
Opis stanu faktycznego	1. W latach 2022-2025 (I półrocze) Pomorski Wojewódzki Inspektor JHRS objął urzędową kontrolą jakości handlowej⁹ łącznie 8 306 partii¹⁰ owoców, wymienionych w rozporządzeniu w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy, z tego 8 266 partii, tj. 99,5 %, skontrolowano w ramach kontroli granicznej na etapie importu z krajów trzecich¹¹. Liczba skontrolowanych partii wyniosła 2 143 w 2022 r., 1 757 w 2023 r., 2 307 w 2024 r. oraz 2 059 w I półroczu 2025 r. Krajową urzędową kontrolą jakości handlowej objęto 40 partii owoców. W poszczególnych latach liczba partii objętych tą kontrolą wyniosła: 13 w 2022 r., 13 w 2023 r., 10 w 2024 r. oraz cztery w I półroczu 2025 r. W badanym okresie największą liczbą urzędowych kontroli jakości handlowej objęto owoce mrożone (8 180 partii, tj. 98,5 % ogólnej liczby partii owoców objętych urzędową kontrolą jakości handlowej). Wśród nich dominowały: truskawki mrożone (3 646 partii, 44,6 %), borówki mrożone (1 730 partii, 21,1 %) oraz pozostałe jednoskładnikowe owoce mrożone (2 595 partii, 31,7 %). Kontrole owoców świeżych stanowiły niewielki odsetek w porównaniu z owocami mrożonymi (126 partii, tj. 1,5 % ogólnej liczby skontrolowanych partii). Najczęściej kontrolowano owoce: pomelo (37 partii, 29,4 %), daktyle (21 partii, 16,7 %), cytryny (13 partii, 10,3 %) oraz awokado (5 partii, 4 %). (akta kontroli str. 13-19) 2. W latach 2022–2025 (I półrocze) w ramach urzędowych kontroli jakości handlowej owoców zbadano łącznie 432 próbki, z tego 398 próbek przebadano w ramach kontroli granicznych przywożonych z krajów trzecich, co stanowiło 92,1 % ogółu. Liczba skontrolowanych próbek wyniosła: 39 w 2022 r., 83 w 2023 r., 170 w 2024 r. oraz 106 w I półroczu 2025 r. Kontrolami krajowymi objęto 34 próbki¹², tj. 7,9 % zbadanych próbek. W poszczególnych latach zbadano: 13 próbek w 2022 r., 10 w 2023 r., 9 w 2024 r. oraz dwie w I półroczu 2025 r.

⁹ Urzędowa kontrola jakości handlowej realizowana przez IJHARS dotyczy weryfikacji cech i wymagań artykułów rolno-spożywczych, a jej celem jest kontrola przestrzegania przepisów o jakości handlowej w celu ochrony interesów i praw konsumentów finalnych. Zgodnie z art. 3 pkt 5 ustawy o JHARS, jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

¹⁰ Jednostka towaru przywożonego z zagranicy, która osiąga minimalną wymaganą masę, co w świetle rozporządzenia ws. wykazu artykułów rolno-spożywczych czyni ją obowiązkowym przedmiotem kontroli jakości handlowej przed dopuszczeniem do obrotu celnego.

¹¹ Import to przywóz towarów z państwa trzeciego na terytorium UE. Obrót handlowy towarami pomiędzy krajami należącymi do UE jest określany nazwą zakupów wewnątrzwspólnotowych i nie jest traktowany jako import.

¹² 31 próbek pobranych w ramach kontroli planowych oraz trzy próbki pobrane w ramach kontroli doraźnych.

Kontrolą fizyczną (ogłędzinami)¹³ mrożonych owoców i warzyw¹⁴ objęto 301 próbek (69,7 %), a 131 próbek (30,3 %) przekazano do badań laboratoryjnych¹⁵. Wśród owoców mrożonych dominowały próbki truskawek (89 próbek, tj. 29 %), borówek (35, tj. 11,4 %) oraz pozostałych owoców jednoskładnikowych (150, tj. 48,9 %), a wśród owoców świeżych przeważały pomelo (37, tj. 29,6 %), daktyle świeże (21, tj. 16,8 %), cytryny (13, tj. 10,4 %) oraz awokado (5, tj. 4 %).

Łącznie stwierdzono 12 próbek niespełniających wymagań jakości handlowej, co stanowiło 2,8 % zbadanych próbek (432 próbki). Spośród nich cztery próbki zakwestionowano w ramach kontroli krajowych, a osiem w ramach kontroli granicznych. Wśród zakwestionowanych próbek pobranych w trakcie kontroli granicznych owoców znajdowały się trzy próbki pomelo, po dwie próbki awokado i truskawek mrożonych oraz jedna próbka bananów. W próbkach pobranych w trakcie kontroli planowych zakwestionowano dwie próbki cytryn oraz po jednej próbce pomarańczy oraz kiwi.

(akta kontroli str. 20-25)

3. W okresie objętym kontrolą Główny Inspektor JHARS wydawał wytyczne i polecenia w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców (i warzyw) zarówno w formie instrukcji, jak i pism kierowanych do Wojewódzkich Inspektorów JHARS. Pomorski Wojewódzki Inspektor terminowo realizował wytyczne oraz polecenia wydawane przez Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli jakości handlowej importowanych owoców.

Wytyczne dotyczące organizacji i planowania kontroli importowanych owoców zawarto w ogólnej instrukcji dotyczącej wszystkich artykułów rolno-spożywczych¹⁶, szczegółowej instrukcji odnoszącej się do świeżych owoców i warzyw¹⁷, a ponadto w instrukcjach związanych ze Zintegrowanym Systemem Informatycznym (Centralnym Rejestrem)¹⁸ dla wszystkich artykułów

¹³ Ogłędziny stanowią jedną z podstawowych czynności kontroli fizycznej i polegają na wizualnej oraz organoleptycznej ocenie artykułów rolno-spożywczych, ich opakowania, oznakowania oraz warunków przechowywania i transportu. W przypadku nieprawidłowości sporządza się protokół ogłędzin, który stanowi dopuszczalny dowód w postępowaniu administracyjnym.

¹⁴ Pobieranie próbek do kontroli fizycznych, zwanych również ogłędzinami lub oceną organoleptyczną na miejscu, ma na celu sprawdzenie zgodności cech towaru z normami handlowymi, co jest często przeprowadzane wizualnie i za pomocą zmysłów inspektora w miejscu kontroli.

¹⁵ Głównym celem pobierania próbek do badań laboratoryjnych jest ocena właściwości, które wymagają specjalistycznej analizy poza miejscem kontroli.

¹⁶ Instrukcja BKJ-01-IR-01 wydanie 12 z 1 lipca 2020 r., wyd. 13 z 22 maja 2022 r. oraz wyd. 14 z 10 lipca 2023 r. pn. Organizacja, planowanie oraz szczegółowe zasady i tryb postępowania przy wykonywaniu kontroli i oceny jakości handlowej przez pracowników IJHARS.

¹⁷ Instrukcja BKJ-01-IR-04 z 7 lipca 2020 r. - wydanie 10 pn. Organizacja, planowanie oraz szczegółowe zasady i tryb postępowania przy wykonywaniu kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw przez pracowników IJHARS.

¹⁸ Zintegrowany System Informatyczny (ZSI) i Centralny Rejestr, dalej CR, dotyczą tego samego systemu teleinformatycznego GIJHARS. Do 31 grudnia 2022 r. funkcjonował on jako ZSI natomiast na podstawie ustawy z 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2254), od 1 stycznia 2023 r. Centralny Rejestr. Dalej: CR.

rolno-spożywczych¹⁹ oraz dla świeżych owoców i warzyw²⁰. Zgodnie z pkt 2.7 instrukcji dotyczącej świeżych owoców i warzyw, kontrole jakości handlowej na etapie przywozu z krajów trzecich, należało prowadzić w sposób selektywny w oparciu o analizę ryzyka. Analiza ryzyka dla każdej partii towaru zgłoszonej przez handlowca do systemu, generowana była przez CR. Główny Inspektor JHARS określał maksymalny odsetek partii świeżych owoców i warzyw, objętych ogólną normą handlową²¹ oraz szczegółowymi normami handlowymi²², które mogą zostać zwolnione z kontroli. WIJHARS w Gdańsku przeprowadzał kontrole uwzględniając te wytyczne.

(akta kontroli str. 26-38, 94-99 plik 1-6)

W dniu 19 maja 2025 r. Główny Inspektor JHARS wydał polecenie m.in. w zakresie zwiększenia częstotliwości pobierania próbek do badań laboratoryjnych towarów zgłaszanych do kontroli granicznej przywożonych z krajów trzecich²³. W latach 2024-2025, w okresie od 1 czerwca do 30 września, nastąpił wzrost liczby pobranych próbek z 15 w 2024 r. do 21 w 2025 r., a także wzrost liczby kontroli jakości handlowej z 8 do 14.

(akta kontroli str. 26-47, 94-99 pliki 7-8)

Główny Inspektor JHARS przekazał „dokumenty robocze” Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Komisji Europejskiej (DG AGRI) w sprawie zwiększenia intensywności urzędowej kontroli określonych produktów ekologicznych pochodzących z wybranych państw trzecich, ze względu na podwyższone ryzyko niezgodności²⁴. Zastępca Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS wyjaśnił, że inspektorzy WIJHARS w Gdańsku zostali poinformowani o konieczności pobierania próbek z importowanych ekologicznych towarów pochodzących ze wskazanych krajów, jednakże w tym czasie takie towary nie były zgłaszane przez importerów do kontroli.

(akta kontroli str. 26-47, 94-99 pliki 9-14)

Główny Inspektor JHARS wydawał także polecenia dotyczące sposobu prowadzenia i dokumentowania kontroli importowanych towarów, w tym owoców, bieżącego i rzetelnego uzupełniania danych w CR z kontroli przeprowadzonych na granicy i wydawanych w tym zakresie decyzji²⁵, realizacji

¹⁹ Instrukcja BKJ-01-IR-06 z 15 września 2017 r. wydanie 2 pn.: Kontrola jakości handlowej na rynku krajowym oraz w obrocie z zagranicą – Zintegrowany System Informatyczny IJHARS.

²⁰ Instrukcja BKJ-01-IR-05 z 15 września 2017 r. wydanie 3 pn.: Kontrola jakości świeżych owoców i warzyw – Zintegrowany System Informatyczny IJHARS.

²¹ Ogólna norma handlowa, dalej: ONH, określa podstawowe wymagania jakościowe dla świeżych owoców i warzyw, które nie są objęte szczegółowymi normami handlowymi. Nie przewiduje klasyfikacji jakości ani obowiązku podawania klasy w oznakowaniu. Produkty te mogą być uznane za zgodne z ONH również poprzez wykazanie zgodności z odpowiednimi normami przyjętymi przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ).

²² Szczegółowe normy handlowe dotyczą konkretnych gatunków owoców i warzyw, tj. m.in. jabłek, cytrusów, kiwi, winogron, truskawek, pomidorów, i określają szczegółowe wymagania jakościowe, w tym obowiązek klasyfikacji produktu (klasa Ekstra, I lub II) oraz dodatkowe wymagania dotyczące oznakowania.

²³ Pismo Głównego Inspektora JHARS z 19 maja 2025 r., znak: BKJ.411.1.41.2025.

²⁴ W 2024 r. obejmowało to kontrole imbiru z Peru, owoców cytrusowych z RPA i daktyli z Tunezji (po 10 %), a w 2025 r. – ekologicznego imbiru z Chin i Peru (po 10 %), bananów z Peru (5 %) oraz daktyli z Tunezji (10 %).

²⁵ Pismo Głównego Inspektora JHARS z 16 stycznia 2023 r. znak: BKJ.411.1.8.2023.

przez WIJHARS w Gdańsku usługi na Platformie Koordynacji i Wymiany Danych (PKWD-SW), w przypadku, gdy przedsiębiorca korzystał z tej platformy²⁶ oraz niezwłocznego przekazywania decyzji w związku z koniecznością sporządzania raportów dla Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi²⁷. Zastępca Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS wyjaśnił, że informacje o przeprowadzonych czynnościach kontrolnych były na bieżąco wprowadzane do CR, zgodnie z obowiązującymi instrukcjami, a decyzje o zakazie wprowadzenia do obrotu oraz protokoły niezgodności były na bieżąco przesyłane do GIJHARS.

(akta kontroli str. 26-47, 94-99 pliki 15-17)

4. Badaniem szczegółowym objęto 18 granicznych kontroli jakości handlowej świeżych owoców²⁸. Kontrole jakości handlowej importowanych owoców pochodzących z krajów trzecich prowadzone były na podstawie art. 10 ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 lit. b ustawy o IJHARS. Stwierdzono, że:

- w każdym przypadku dokumentacja zgłoszeniowa poddana została weryfikacji (m.in. faktury VAT, dokumenty logistyczne i handlowe, międzynarodowe certyfikaty urzędowe pochodzenia i stanu zdrowotnego towarów) oraz dokonano oględzin artykułów rolno-spożywczych;
- dla wszystkich zgłoszeń dotyczących przywozu świeżych owoców i warzyw wydano świadectwa zgodności z normami handlowymi Unii Europejskiej;
- protokoły z kontroli spełniały wymagania określone w art. 28 ust. 2, 5 i 6 ustawy o IJHARS.

Podejmowane przez WIJHARS działania dotyczące czynności kontrolnych były zgodne z instrukcjami Głównego Inspektora JHARS w zakresie przeprowadzenia kontroli urzędowych.

(akta kontroli str. 48-52)

5. W okresie objętym kontrolą w WIJHARS w Gdańsku odnotowano trzy nieprawidłowości podczas granicznej kontroli jakości handlowej owoców dotyczących pięciu partii towarów, które zostały objęte badaniem szczegółowym²⁹:

- w przypadku jednej partii pomelo z Chin stwierdzono niezgodności dotyczące błędnego oznakowania, tj. deklarowanie klasy I na kartonach, podczas gdy ogólna norma nie przewidywała deklaracji klasy,
- w odniesieniu do kolejnych dwóch partii pomelo z Chin stwierdzono niezgodność dotyczącą błędnego oznakowania, tj. deklarowanie klasy I na kartonach oraz niezgodność dotyczącą liczby i rodzaju opakowań z deklaracją,

²⁶ Instrukcja BKJ.071.2.16.2024 z 2 lipca 2024 r. – wydanie I pn.: Tryb postępowania WIJHARS podczas realizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą przy wykorzystaniu PKWD-SW.

²⁷ Pismo Głównego Inspektora JHARS z 6 sierpnia 2024 r. znak: BKJ.411.1.74.2024.

²⁸ 15 kontroli dotyczyło pomelo pochodzących z Chin, dwie kontrole dotyczyły orzecha włoskiego w łupinach pochodzącego z Chile oraz jedna kontrola gruszek odmiany Packham's Triumph z Republiki Południowej Afryki.

²⁹ Dokumentacja obejmowała kontrole pomelo Fresh oraz białego i czerwonego pomelo pochodzących z Chin oraz awokado odmian Hass i Fuerte z Kenii.

- w przypadku dwóch partii awokado z Kenii wykazano znaczne przekroczenie dopuszczalnej tolerancji wad jakościowych, tj. odpowiednio 18,56 % i 25,85 % przy normie 1 %, wynikające z obecności owoców spleśniałych, zgniłych lub zepsutych,

W związku ze stwierdzeniem niezgodności artykułów rolno-spożywczych z wymaganiami jakości handlowej lub deklaracjami producenta, na podstawie art. 39 ust. 1-4 ustawy o IJHARS oraz właściwego rozporządzenia³⁰, pobierano opłaty i informowano podmioty o ich wysokości. Nie stwierdzono przypadków zaniechania przez podmioty uiszczania opłat za wykonane czynności przez WIJHARS w Gdańsku.

Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS wydał trzy protokoły niezgodności z normami handlowymi Unii Europejskiej dla świeżych owoców i warzyw zgodnie z artykułem 17 Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011, skutkujące wyłączeniem partii z dopuszczenia do obrotu. W odpowiedzi na informacje o wynikach kontroli importerzy określili dalsze przeznaczenie towaru, tj. dla trzech partii pomelo wskazano doprowadzenie towaru do zgodności poprzez zmianę oznakowania (określenie klasy jakości), natomiast w przypadku dwóch partii awokado, importer poinformował o zamiarze przeprowadzenia sortowania towaru po znalezieniu odpowiedniego magazynu.

Działania pokontrolne prowadzono terminowo i zgodnie z ogólną i szczegółową instrukcją dotyczącą kontroli i oceny jakości handlowej. Informowanie GIJHARS o wystawieniu protokołów niezgodności następowało w terminie od pięciu do ośmiu dni od ich sporządzenia.

(akta kontroli str. 53-59)

6. Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS współpracował z Inspekcją Transportu Drogowego³¹ na podstawie zawartych porozumień z 29 sierpnia 2016 r.³² i z 4 października 2016 r.³³. Zakres współpracy obejmował głównie wspólne działania kontrolne w zakresie transportu i jakości przewożonych artykułów rolno-spożywczych oraz wzajemną wymianę informacji.

(akta kontroli str. 60-69, 94-99 pliki 18-20)

W zakresie kontroli żywności na obszarze województwa pomorskiego, Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS współpracował z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Gdańsku, Państwowym Granicznym Inspektorem Sanitarnym w Gdyni, Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Roślin

³⁰ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 8 listopada 2022 r. ws. stawek opłat za czynności przeprowadzane w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz.U. z 2022 r. poz. 2354).

³¹ Dalej: ITD.

³² Porozumienie z 29 sierpnia 2016 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem Transportu Drogowego a Głównym Inspektorem JHARS ws. zasad współpracy ITD z IJHARS, przy wykonywaniu kontroli w zakresie warunków transportu artykułów rolno-spożywczych oraz jakości handlowej przewożonych artykułów rolno-spożywczych.

³³ Porozumienie z 4 października 2016 r. zawarte pomiędzy Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego i Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem JHARS ws. zasad współpracy ITD z IJHARS w zakresie kontroli warunków transportu artykułów rolno-spożywczych oraz jakości handlowej przewożonych artykułów rolno-spożywczych, na terenie województwa pomorskiego.

i Nasiennictwa, Wojewódzkim Inspektorem Weterynarii w Gdańsku oraz Granicznymi Lekarzami Weterynarii w Gdyni i Gdańsku. Z Państwową Inspekcją Sanitarną³⁴ i Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa³⁵ utrzymywana była bieżąca wymiana informacji dotyczących importowanych owoców świeżych, mrożonych i suszonych, a współpraca prowadzona była min. na podstawie porozumienia z 12 lipca 2019 r. dotyczącego funkcjonowania punktów kontroli granicznej w portach w Gdyni³⁶ i Gdańsku³⁷ oraz porozumienia z 31 października 2023 r. dotyczącego Bałtyckiego Terminala Kontenerowego³⁸. Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną³⁹ dotyczyła udostępniania pomieszczeń kontrolnych WIJHARS w Gdańsku w ramach porozumienia z 15 marca 2017 r.⁴⁰.

(akta kontroli str. 60-69, 94-99 pliki 21-24)

Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS współpracował z Krajową Administracją Skarbową⁴¹, w zakresie wymiany informacji poprzez system Porty24⁴² i Platformę Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych⁴³. Współpracę tą prowadzono na podstawie porozumienia z 13 marca 2024 r., określającego zasady korzystania z PUESC (Single Window)⁴⁴.

(akta kontroli str. 60-69, 94-99 plik 25)

Zastępca Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS wyjaśnił, że dysponował narzędziami umożliwiającymi współpracę z innymi organami przy kontrolach importowanych owoców, jednak współpraca ta polegała głównie na koordynacji działań i wymianie informacji. Organy uczestniczące w działaniach kontrolnych sporządzały odrębne dokumenty z kontroli, a Inspektorat nie posiadał danych potwierdzających przeprowadzenie formalnie wspólnych kontroli ani oznaczeń w systemach wskazujących udział innych inspekcji. Jednocześnie wskazano, że zawarte porozumienia ułatwiały jedynie

³⁴ Dalej: PIS.

³⁵ Dalej: PIORiN.

³⁶ Porozumienie z 12 lipca 2019 r. zawarte pomiędzy Państwowym Granicznym Inspektorem Sanitarnym w Gdyni, Granicznym Lekarzem Weterynarii w Gdyni, Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem JHARS, ws. ustalenia warunków i sposobu współpracy oraz współdziałania w zakresie kontroli urzędowych towarów wprowadzanych na terytorium UE poprzez morskie przejście graniczne Gdynia-Port.

³⁷ Porozumienie z 12 lipca 2019 r. pomiędzy Państwowym Granicznym Inspektorem Sanitarnym w Gdyni, Granicznym Lekarzem Weterynarii w Gdańsku, Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem JHARS ws. ustalenia warunków i sposobu współpracy oraz współdziałania w zakresie kontroli urzędowych towarów wprowadzanych na terytorium UE poprzez morskie przejście graniczne Gdańsk-Port.

³⁸ Porozumienie z 31 października 2023 r. pomiędzy Państwowym Granicznym Inspektorem Sanitarnym w Gdyni, Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem JHARS ws. ustalenia warunków i sposobu współpracy oraz współdziałania w zakresie kontroli urzędowych towarów wprowadzanych na terytorium UE dokonywanych w Punkcie Kontroli Granicznej (obiekt przy ul. Kwiatkowskiego 68, 81-127 Gdynia) zlokalizowanym na terenie Bałtyckiego Terminala Kontenerowego (Port Gdynia).

³⁹ Dalej: IW.

⁴⁰ Porozumienie z 15 marca 2017 r. pomiędzy Granicznym Lekarzem Weterynarii w Gdyni i Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem JHARS ws. zasad współpracy przy wykonywaniu (ustawowej) kontroli granicznej artykułów rolno-spożywczych.

⁴¹ Dalej: KAS.

⁴² System informatyczny KAS do koordynacji działań kontrolnych w portach morskich.

⁴³ Dalej: PUESC (Single Window).

⁴⁴ Porozumienie z 13 marca 2024 r. zawarte pomiędzy Szefem KAS a organami JHARS, określające zasady współpracy w zakresie korzystania z Platformy Koordynacji i Wymiany Danych Single Window.

organizację czynności kontrolnych oraz pozyskiwanie bieżących informacji operacyjnych, m.in. od PIS i PIORIN. Zastępca Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS dodał, że w okresie objętym kontrolą nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących jakości handlowej importowanych owoców wymagających powiadamiania innych WIJHARS-ów lub inspekcji. W przypadku ujawnienia uchybień, zgodnie z obowiązującymi instrukcjami, przekazywano informacje Głównemu Inspektorowi JHARS. Współpraca Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS z PIS, IW i urzędami celno-skarbowymi obejmowała koordynację kontroli granicznych, wymianę informacji, ustalenie miejsca kontroli oraz wykorzystanie systemów teleinformatycznych KAS.

(akta kontroli str. 60-69)

7. W badanym okresie WIJHARS w Gdańsku korzystał z systemów teleinformatycznych służących do obsługi i dokumentowania urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców, w szczególności kontroli realizowanych w punktach granicznych.

Centralny Rejestr podmiotów działających na rynku artykułów rolno-spożywczych prowadzony był w formie elektronicznej w ramach systemu teleinformatycznego GIJHARS, stanowiącego ten sam system do CR. WIJHARS w Gdańsku dokonywał wyłącznie wpisów dotyczących przeprowadzonych kontroli, tj. kontroli granicznych i kontroli na rynku krajowym. Dane zgromadzone w CR służyły do analiz statystycznych, oceny ryzyka oraz typowania podmiotów do kontroli. System ten stanowił również element bazy danych o handlowcach owoców i warzyw. Za pośrednictwem tego systemu były przekazywane wyniki kontroli granicznych do GIJHARS.

Platforma Koordynacji i Wymiany Danych – Single Window⁴⁵ (system zarządzany przez KAS), był wykorzystywany przez WIJHARS w Gdańsku do obsługi obrotu towarowego z państwami trzecimi. Służył do elektronicznej wymiany danych pomiędzy importerami, służbą celno-skarbową i właściwymi Inspekcjami. W ramach procedury odpraw celnych WIJHARS w Gdańsku zamieszczał w systemie rozstrzygnięcia dotyczące jakości handlowej kontrolowanych partii importowanych owoców.

System Porty24, również zarządzany przez KAS, służył do obsługi zgłoszeń związanych z kontrolami realizowanymi w portach morskich w przypadkach, gdy importer nie dokonywał zgłoszenia w systemie PKWD-SW. System ten umożliwiał zamieszczanie informacji o zamiarze przeprowadzenia czynności, w szczególności pobrania próbek, bądź udział w kontroli prowadzonej przez inną inspekcję, a także wprowadzenia numeru protokołu z kontroli granicznej sporządzonego w formie papierowej. Bieżąca wymiana informacji odbywała się przede wszystkim za jego pośrednictwem, co zapewniało sprawne przekazywanie danych dotyczących kontroli prowadzonych na terenie portu morskiego. Natomiast w systemie PKWD-SW wymiana informacji nie miała charakteru automatycznego i odbywała się w sposób roboczy, poprzez bezpośredni kontakt inspektora prowadzącego kontrolę ze stroną dokonującą zgłoszenia, z wykorzystaniem danych kontaktowych podanych w zgłoszeniu.

⁴⁵ Dalej: PKWD-SW.

Ponadto WIHJARS w Gdańsku korzystał z systemu TRACES będącym zintegrowanym europejskim systemem służącym do monitorowania i śledzenia obrotu towarami podlegającymi regulacjom zdrowotnym, fitosanitarnym oraz weterynaryjnym m.in. w przypadkach gdy importer deklarował ekologiczny charakter produktu oraz służył do potwierdzania elektronicznych świadectw pochodzenia i importu (COI).

Uprawnienia do korzystania z poszczególnych systemów nadawane były pracownikom Inspektoratu zgodnie z ich zakresem obowiązków oraz kompetencjami, przy czym obsługa systemów wykorzystywanych w kontroli granicznej była zastrzeżona dla inspektorów wyznaczonych przez Kierownika Wydziału Kontroli WIHJARS w Gdańsku.

W zakresie funkcjonalności stosowanych systemów stwierdzono, że obsługa systemów, mimo iż usprawniała wymianę informacji, wymagała od inspektorów wykonywania dodatkowych czynności ewidencyjnych wynikających z instrukcji dotyczących przeprowadzania kontroli oraz właściwych regulacji prawnych. Powodowało to zwiększenie nakładu pracy przy realizacji czynności kontrolnych. Jednocześnie stwierdzono, że nie wszystkie systemy, w szczególności Porty24, umożliwiały sporządzanie rozstrzygnięć lub pełne zasilenie CR danymi z kontroli, co wymuszało prowadzenie części dokumentacji w sposób odrębny.

Ponadto nie była możliwa automatyczna wymiana informacji pomiędzy systemami wykorzystywanymi przez WIHJARS w Gdańsku a systemami innych inspekcji, ponieważ jednostka ta nie posiadała połączeń teleinformatycznych umożliwiających prowadzenie takiej współpracy.

W latach 2022–2025 (I półrocze) nie odnotowano zdarzeń skutkujących utratą danych, a informacje o chwilowej niedostępności poszczególnych systemów były każdorazowo publikowane przez ich operatorów i nie wpływały na możliwość prowadzenia czynności kontrolnych ani wymiany informacji z innymi organami.

(akta kontroli str. 70-79)

W okresie objętym kontrolą Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS nie przekazywał i nie otrzymywał powiadomień z Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF) dotyczących importowanych owoców.

(akta kontroli str. 60-64)

8. W latach 2022–2025 (I półrocze) w WIHJARS w Gdańsku nie odnotowano skarg i wniosków złożonych w trybie przepisów Działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴⁶.

Wojewódzki Inspektor JHARS rozpatrywał skargi na podmioty działające na rynku artykułów rolno-spożywczych na podstawie instrukcji dotyczącej rozpatrywania skarg, wniosków, petycji oraz skarg i wniosków na podmioty działające na rynku artykułów rolno-spożywczych kierowanych do Wojewódzkich Inspektorów JHARS⁴⁷. W okresie objętym kontrolą

⁴⁶ Dz.U. z 2025 r. poz. 1691

⁴⁷ Instrukcja BSK-01-IR-01 wydanie 8 z 3 stycznia 2022 r. oraz wydanie 9 z 29 września 2023 r.

do Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS wpłynęło 185 skarg i wniosków na podmioty działające na rynku artykułów rolno-spożywczych, które dotyczyły m.in.: niewłaściwej jakości handlowej produktów, nieprawidłowego oznakowania lub braku oznakowania, składu lub jakości środka spożywczego, oferowania do sprzedaży produktów przeterminowanych lub nieświeżych bądź podejrzenia zafałszowania żywności. Zgłaszane nieprawidłowości dotyczyły sklepów detalicznych i sieci handlowych, producentów żywności, targowisk i punktów sprzedaży sezonowej, zakładów gastronomicznych, a także podmiotów prowadzących sprzedaż internetową.

(akta kontroli str. 80-82, 94-99 pliki 26-32)

Ponadto, w badanym okresie Główny Inspektor JHARS przekazał Pomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi JHARS cztery polecenia dotyczące sygnałów konsumenckich z zakresu importu owoców, w wyniku których WIJHARS w Gdańsku przeprowadził kontrole jakości handlowej. Kontrole te dotyczyły czereśni i śliwek na rynkach hurtowych, borówki amerykańskiej w jednej z sieci handlowych oraz procederu zmiany oznakowania żywności z Federacji Rosyjskiej. W jednej z czterech kontroli stwierdzono nieprawidłowość w oznakowaniu partii czereśni, w wyniku której wszczęto postępowanie administracyjne i nałożono karę pieniężną.

(akta kontroli str. 80-82, 90-99 pliki 37-49)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, nie formułuje się uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 16 grudnia 2025 r.

Kontroler

Artur Tomaszewski

Specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Rolnictwa

i Rozwoju Wsi

Dyrektor

Rafał Ostrowski

/podpisano elektronicznie/